אויף פרעמדע וועגן

א שפּאַנענדער ראָמאַן פון די ליידן און קאַמף פון דעם אידישן וואַנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פאָרטזעצונג)

זי האָט זיך אים פאַרגעשטעלט, ווי זי קומט צו אים און קלאַנט זיך אויף עפּעס, ער רופט איר אַדיין צו זיך אין אָפּיס און אונטערזוכט איר קראַנקהייט . . . .

ער איז געוואָרן אויפגערעגט.

— טפוי, וואָס פאַר א שווייגעריי ! — האָט זיך ביי אים אַרויסגעריסן הויף אויפ'ן קול.

אין דער דאָזיקער צייט איז ער געווען לעבן זיין הויז. ער האָט אויפגעשלאָסן די טיר און איז אַריינאין קאָרידאָר, וועלכער איז געווען אויסגעלייגט מיט רויטן טעפּיך און באַלויכטן פון א רויטער שיין, וואָס האָט פון זיך געוואָרפן צוויי גאַזלעכטער אונטער רויטע קאַלפּאַקן . . . .

ער האָט זיך אויסגעטאָן און, אויפ'ן היינגענדיק זיין אויבערראָק און הוט אויף די היינגערס אין קאָרידאָר, האָט ער דערהערט פון צימער באַקאַנטע פרויען שטימען.

עקזעמאַ אַלסערס, רינגענדע וואַנצן, קעטשעס און אַלע אַנדערע הויס קראַנק הייטן נעהמען ווייל איר אַרבעט לייכטע זעלבסט היים באַהאַנדלונג: נעמען סיס אויסגעפּרובירטן דערפאָלג פאַר א סך יאָרן וואו אַלע אַנדערע רפואות האָבן ניט געהאָלפן. א סך באַשעטיקונגען. שרייבט צו:

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG

פרס. סטאָק, ביעדר, מאַנ.

שרייבט: "אייער מעדיצין האָט געטאָן וואונדער פאַר מיר. דער אַלסער האָט זיך געבעסערט נאָכ'ן ערשטן טעג פאַר אַנדערן דעם אינטפּעגן. איך קאָן אויף אוויפ'ל ניט אויסדריקן מיין דאַנקבאַרקייט א.א.ו.

— איך פאַרשטיי, ווען א מענש אָפּערט זיך פאַר א גרויסער אידייע, פאַר א באַפרייטער מענשהייט, אָבער אויפאָפּערן די געפילן פאַר א פאַרשימלטער מאַראַל, — דאָס איז מער ווי לעבער־לאַך, דאָס איז איינפאַך אַן אידיאָטסט־ווא ! — האָט זיך געהערט א פרויען שטימע, וועלכע האָט געקלונגען מערק־ווירדיק העל, שאַרף און לייזישאַפטלאַך:

— דאָס קערפּערלאַכע האָט אזא רעכט אויפ'ן לעבן ווי דאָס גייסטיקע ! . . . .

נאָך מער: דאָס גייסטיקע האָט נאָר דאַן א זינען, ווען עס שטרעבט צו באַפרייען דאָס קערפּערלאַכע פון די זאַנענאַנטע מאַראַלישע קייטן . . . .

— ליזאַ איז דאָ — האָט דאָקטאָר עפּשטיין א טראַכט געטאָן. דערקאַנענ־דיק די מערקווירדיקע פרויען שטימע:

— זי איז געדעכט : ווען ניט די מאַראַ־לישע קייטן, וואָלט דער מענש . . .

ער האָט ניט געענדיקט זיין נעדאַנק, ווייל אין דער דאָזיקער צייט האָט זיך דערהערט מאַישאַ'ס צעהיצטער קול.

— אָבער ליזאַ, ווען דער מענש זאָל ניט באַהערשן איז זיך זיינע טריישע אינ־סטינקטן, דאַן וואָלט ער געווען די אויס־געלאַסנסטע חיה ! . . .

— זי האָט אויך רעכט — האָט דאָק־טאָר עפּשטיין א טראַכט געטאָן איז אין אריין אין הויז.

ווען דאָקטאָר עפּשטיין איז אריין אין עס צימער, זיינען די פרויען אַנשווייגן געוואָרן.

מאַישאַ א דיקע, און רונדע ווייבעלע פון מיטעלן וואוקס, אויפ'ן אויסזעען א יאָר עטלאַכע און צוואַנציק אַלט, מיט א קלאָרן און ווייסן פּנים, מיט א הויכן גרינלאַכע אויף דיר רונדע באַקן, מיט בלויע אויגן און א בלאָנדן קאָפּ, האָט אים לאַס־טשעגדיק באַגריסט מיט פרייאַלאַכע לאַ־כען, זיצנדיק אויף דער זאָפע, דעם בלאַנ־דען קאָפּ אַנגעשפּאַרט אויפ'ן דיוואַן.

ליזאַ, וועלכע איז געווען קעגן איר אויף א שאָקל שטול, האָט זיך אים אַ מאַך געטאָן מיט'ן רויטן קאָפּ.

זי איז געווען זייערע א באַקאַנטע, אַן אַנאַרכיסטקע און האָט אויסגעשטודירטע זיין א יאָר דריסיק אַלט.

געקומען מיט צוי יאָר צוריק פון ווילי־נע קיין נויעאָרק און אויסגעשטודירטע אקושערן, איז זי דאָ אין א קורצער צייט אריינגעטראָטן אין דער אַנאַרכיסטישער גרופּע און איז געוואָרן איינע פון אירע טעטיקסטע מיטגלידער.

זי איז קיינמאָל ניט אַרויסגעטראָטן עפנטלאַך אלס רעדנערן, הגם זי האָט באַ־זעסן עס, אָבער זי האָט אַגיטירט אירע אידייען פריוואַט, צווישן איינצעלנע פער־זאָנען, דערפאַר אָבער, האָט זי עפנטלאַך זיך אויפגעפירט אומאַכטיינניק אין פרייִ. לויט אירע אידייען, ניט קיטערנדיק זיך ניט וועגן לייטישע רייד און זאָגאַר ניט וועגן זייער פאַר אַכטונג.

א הויכע, א דיקע, מיט גראָבלאַכער מענערשער האַלטונג, מיט א גיפּס־ווייי־סען, קינדערש־צאַרטן פּנים, וואָס איז באַזונדערס שאַרף אַרויסגעטראָטן אונ־טער די קורץ געשאָרענע רויטע האָר, ווי ביי א מאַן, מיט קעצישע אויגן, וואָס האָבן אָפט געבלישטשעט מיט א געלבלאַך פעטן פייערל — האָט זי געמאַכט דעם נעמישן איינדרוק פון פרוי, מאַן און קאַץ . . . .

זי איז געווען מעשה מאַן, איבערגע־וואַרפן א פוס איבער א פוס, דאָס שוואַר־צע קלייד פאַרדרייט אין שטייף אַנגעצויגן אויף דער דיקער איבערגעוואָרפענער קני, זי האָט זיך געוויגט אויפ'ן שאָקל שטול און געקוקט פאַר זיך פאַרטראַכט מיט אירע קעצישע אויגן.

לעבן איר איז געשטאַנען מאַישאַ'ס אינגסטע שוועסטער אסתר, א מיידל פון א יאָר נייַנצן, א בלאָנדע, זייער עגלאַך צו מאַישאַ'ן, נאָר א מאַגערע, און אירע אויגן האָבן געקוקט אויף ליזאַ'ן פאַר־חלומ'ט און באַגייסטערט.

אסתר איז נאָך געווען א גרינע, ערשט א יאָר אין לאַנד אין. דער היים, אין ביאַליסטאָק האָט זי געגנייקט א גיט־נאַזיאום, און שפּעטער האָט זי אַנטייל גענומען אין דער רעוואָלוציאָנערער באַ־וועגונג, ניט באַלאַנגענדיק צו קיין באַ־שטימטער פּאַרטיי. נאָך דעם פּאַגראָם, וואָס האָט חרוב געמאַכט דאָס הויז פון אירע עלטערן, איז זי מיט זיי געקומען קיין נויעאָרק, איר פאָטער האָט פאַרקויפט שנאַפּס צווישן זיינע לאַנדסלייט און זי, אסתר האָט געאַרבעט אין א שאָפּ.

מיט ליזאַ'ן האָט זי זיך באַקאַנט מיט־א קורצער צייט צוריק ביי איר שוועס־טער אין הויז און יענע האָט אויף איר געמאַכט אזא איינדרוק מיט אירע דרייסטע גע־אַנקען און מוטיקער אויפ־פירונג אז זי האָט איר כמעט פאַרגע־טערט.

דאָס צימערל איז געווען העל באַלויכטן פון געז, וואָס האָט געברענט אונטער א גרויסן און קאַלירטן אַבאַזשור איבער'ן טיש, וועלכער איז געווען איבערגעדעקט מיט א רויט געבלומטער טישטאַך.

פון א ווינקל האָבן געפינקלט יאָון געגאַסן פון זיך אין פאַרשיידענע געמיש־טע קאָלירן און פאַרבן די זילבערנע און קריסטאַלענע געשיר, וואָס זיינען גע־שטאַנען אויף א רייכן בופעט, שפּילנדיק זיך מיט דער שיין פון דעם גאַז לייכ־טער.

דאָקטאָר עפּשטיין האָט געדריקט די האַנט פון ליזאַ'ן און אסתר'ן און זעצנ־דיק זיך אויף דער סאָפע לעבן זיין פרוי, האָט ער זיך אָנגערופן :

— ווי איך האָב געהערט אין ביי אייך דאָ א הייסע דעבאַטע . . . .

— אָך, דאָקטאָר — האָט ליזאַ גע־זאָגט האַלב אין ערנסט און האַלב אין שפּאַס — אייער פרוי איז געוואָרן זייער קאָנסערוואַטיוו . . . זינט זי האָט חתונה געהאַט מיט אייך, האָט זי זאָ־גאַר געקראָגן אַנדערע געדאַנקען, אַזוינע אַלטע, פאַרשימלטע, קליינבירגערלאַכע, וואָס פון אייער פרוי איז געוואָרן.

מאַישאַ האָט זיך פרייליך צעלאַכט. אסתר האָט א שמייכל געטאָן און דאָק־טאָר עפּשטיין האָט אָנגעקוקט מאַישאַ'ן מיט לאַכנדיקע אויגן און געזאָגט :

— אַזוי, מיין ווייב, מיר זיינען אַוועק ריקווירטס, הא ?

(פאָרטזעצונג — קומט)

$25.00 פאַר'ן בית יתומים

מרס. אַווערבאַך, פון 642 פּיאַרא עווע., האָט אַריינגעבראַכט אין אפיס פון "דאָס אידישע וואָרט" פינף־און־צוואַנציק דאָ־לער פאַר'ן בית יתומים, ביינע שטייערט פון קיעוועער פרי לאַא'ן אסאָסיאַי שאָ.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
4087 THE PROPRIETORS

פאַר איבער א דריטל יאָרהונדערט זיינען דאָדס קידני פּילס אַנערקענט געוואָרן ווי א רפואה פאַר רוקן־ברעכע־ניש, רומאַטיזם, פּענכער טראַבלס און אַלע אַנדערע קראַנקהייטן פאַראורי־זאַכט פון פעלערהאַפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אַלע דיילערס פאַר 50 ס. א באַקס, אָדער 6 באַקסעס פאַר $2.50. אַדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פּריַיז, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

א בריוו און אַן ענטפער

דער בריוו

צו די הערן זאַבינסקי, טעסלער און ה. י. ווייַלדער : —

מיר האָבן געלעזן אייער דערקלערונג אינ'ם "אידישן וואָרט" פון פרייטאָג, 13 יוני, וועגן דער בשר כשר פראַגע און עפּעס אין דאָ ניט פאַרשטענדלאַך :

איר דערקלערט, אַז איר זייט געראָפן געוואָרן פון הרב כהאַנאָוויטש צו אים אהיים ווי א באַאַכטער, און שפּעטער דערקלערט איר (אין דער זעלבער דערקלע־רונג), אַז ה' זאַבינסקי האָט פאַרטראָטן הרב כהאַנאָוויטש, מ. טעסלער — הרב זילבערשטיין, ה' סודאַק, — הרב הורוויץ און ה' ה. ג. ווייַלדער, — די פרעסע.

מיינט דאָס ניט, אַז אַלעס איז געווען פון פריער צוגעגרייט, און אַז איר זייט ניט געקומען פלוצלונג ווי באַאַכטער ?

ה' ווייַלדער האָט פאַרטראָטן די פרעסע, ווייל זיך פרעגן פאַר וואָס האָט די פרעסע ניט געלאָזט וויסן דער אידישער באַפעל־קערונג דעם 29טן מאַי, (איין טאָג שפּע־טער) וואָס די פרעסע האָט באַאַכטעט, און געוואַרט מיט'ן באַריכט ביז'ן 13 יוני, די פרעסע פאַרטרעט דאָ ניט נאָר די רב־נים און די גייאַישע האַלסייַערס אַליין.

דייַנקט ניט דער פאַרטרעטער, אַז וואָס אויף דער באַפעלקערונג, אַז די אידישע באַפעל־קערונג איז באַרעכטיקט צו וויסן וועגן דעם ? די גרויסע סומע וועט צעטייַלט ווערן ?

וואָרום האָבן די אויבן דערמאָנטע הערן ניט געפרעגט ביי הרב כהאַנאָוויטש וועגן זיי האָבן געטראָפן נאָר די גייאַישע האַל־סייַערס, וואָס זיינען די אידישע האַלסיי־לערס, — איז דאָ געווען א פאַרשוועריונג קעגן זיי ?

עפּעס איז דאָ ניט פאַרשטענדלאַך.

דאַנקענדיק אייך אין פאַראויס פאַר דעם פּלאַץ אין אייער צייטונג,

די אונטערגעריבענע

ס. שאַר, 663 סעלקירק עווע.
ז. בראַסלאַווסקי, 248 באַראָוס עווע.
מ. נאַטענסאָן, 335 סט. דזשאָנס עווע.

דער ענטפער

איך וואָלט אייך געראָטן איר זאָלט ווידערראַמאָל איבערלעזן די דערמאָנטע דערקלערונג מיט מער אויפמערקזאַמקייט, — וועט איר זיך איבערצייגן, אַז דאָרט איז ניט פאַראַן קיין ווידערשפּרוך. דאָס וואָס א צאָל מענשן קומען זיך צוזאַמען צו אַרומרידן א געוויסן פאַל, מיינט נאָך ניט, אַז "אַלעס איז געווען פון פריער צו־גרייט". אמת, עס ווערט דאָרט געזאָגט, אַז "די רבנים זיינען איינשטימיק מיט דעם פאַל", וואָס מיינט, אַז די רבנים האָבן דעם פאַל פון פריער באַטראַכט. אָבער די רבנים זיינען ניט מער ווי איין צאָל, און אין דער לייזונג פון דער בשר כשר פראַגע זיינען פאַראַנטערעסירט ניט וויניקער ווי פיר צדדים : די רבנים, די האַלסייַערס, די קצבים און די קונים — די אידישע מאַסן.

ביי דער דערמאָנטער פאַרזאַמלונג זייַ־נען אָבער געווען פאַרטראָטן בלויז צוויי צדדים — און אויך די בלויז טייַלווייַז : די רבנים און די נרעפערע (קריסטאַלע) שלאַכטהייזער, און מיר, די פאַרטרעטער האָבן געראַרפט אויסהערן די טענות פון די האַלסייַערס.

דאָ מיז איך דערמאָנען א זאַך וואָס מאַכט גרינגער צו פאַרשטיין דעם גאַנצן פּלאַנטער.

צוליב וואָס האָבן די רבנים באַשטימט א "פאַרטרעטער" ?

איך וועל דאָ קיין סוד ניט אויסזאָגן, וועגן איך וועל דערמאָנען אַז, לייַדער, זיי־נען צווישן די דריי רבנים, כהאַנאָוויטש, הורוויץ און זילבערשטיין, אַלע דירעקטע "ריפלאָמאַטישע פאַרבינדונגען" געווען אי־בערגעגרייסן. און די פליכט פון די פאַרטרע־טער איז געווען צו ריידן און האַנדלען אין דעם נאָמען פון די באַטרעפנדע רב־נים, ביי די פאַראַנדלונגען מיט די פאַר־אינטערעסירטע צדדים. אויב זיי האָבן א געוויסן פּלאַן אָנגענומען איז דאָס גע־ווען ווי פאַרשטייער פון די רבנים און ניט מער.

א גערעכטע טענה האָבן די שרייבער פון דעם בריוו צו מיר פערזענלאַך. זיי פרעגן פאַרוואָס איך, ווי דער פאַרטרעטער פון דער פרעסע, האָב ניט, גלייך אויף טאָרגן נאָך די פאַראַנדלונגען, ניט אַרויס־געגעבן א באַריכט וועגן דעם וואָס דאָרט איז פאַרגעקומען ?

איך אַנערקען, אַז איך האָב מיין פליכט ווי א ציטונגס פאַרטרעטער ניט דערפילט, איך האָב מיין חוב צו מיין איינענער צייַ־טונג. — ניט נאָר צו אינזערע לעזער — ניט דערפילט, וואָרום — ווייַל איך האָב זיך ניט געוואָלט רעכענען מיט די באַ־זונדערע אינטערעסן פון קיין אייַנצלנע צד. איך האָב ניט געוואָלט דיגען די אינטערעסן פון "דאָס אידישע וואָרט" אין אייַנע וועג דאָס וואָלט געשטערט דער אָרגאַניזירונג פון דער כשר'ער שחיטה.

וואָלט איך זיך גערעכנט מיט די אינ־טערעסן פון ה. א. ו. וואָלט איך דער אויס־גאַבע פון דעם 29טן מאַי פאַרעפנטלאַכט מיט גרויסע, פעטע אותיות, און שרייַע־דיקע קעפּלאַך, די נייעס וועגן דעם אייַנ־פיר פון א טאַקסע אויף שחיטה, און, וואָלט "דאָס אידישע וואָרט" געווען א סענסאַצי־אָנעלע צייַטונג, וואָלט איך נאָך צוגע־שטעלט סענסאַציעס — ווען אפילו אויס־גערעכנט פאַרשווערונגען אַז א. ו. דער־ביי מוז איך צוגעבן, אַז ניט רבי כהאַנאָ־ווייַטש, ניט די אַנדערע פאַרטרעטער, האָבן מיר געהייסן איך זאָל זיך דאָרט בסוד — און וועגן זיי פאַראַנענען, וואָלט איך זיי געוויס ניט געפאָלגט, ווען איך רעכן אַז דאָס איז קעגן די אינטערעסן פון דער אי־דישער באַפעלקערונג.

איך בין אַבער איבערצייַגט, אַז א סיס־טעמאַטיש אָרגאַניזירטע שחיטה, אינטער־השגחה פון א וועד הרבנים, פאַרוואַלטעט פון א קאָמיטעט פון שטאָט־פאַרשטייער, איז ניט נאָר וויכטיקער, נאָר אומבאַ־דינגט נויטיק, באַזונדערס פאַר אזא שטאָט ווי וויניפּעג, וועלכע שטאַלצירט מיט איר אַבער ניט גרינג דורכצופירן. און איך וואָלט דער זאַך ניט געהאָלפן, ווען איך טרעט אַרויס פריַיטיק, אין דער עפנט־לאַכקייט.

מעגלן, וואָס האָבן בעטוואָס דערפאַרונג אין געזעלשאַפטלאַכער אַרבעט, ווייַסן, אַז די גרינדונג פון א דויערהאַפטיקער אָרגאַ־נייזאַציע פאַרערט, אַז מען זאָל צוטרעטן צו דער אַרבעט פּלאָנמעסיק, שטופנווייַז, שטיל, בלויז יענע זומען וואַקסן און בלעטן אויף, וועלכע ווערן פאַרפלאַנצט אויף א אַנגענעמען באָדן און וואַרן אין א ווייַלע, — אין די ערשטע טעג, — אָפּגעהיט פון דער ליכט. ערשט נאָך דעם ווען די זוים דער זאַך אַנטוויקלט און איינגעוואָר־צעלט, נויטיקט זיי דער דאָזיקער זון, אַזוי אויך ביי דער גרינדונג פון אַ אָרגאַניזאַציע. ערשט קומט דער זוים, — דער נעראַנק; דערנאָך דער באַרן, — דער פּלאַן; און נאָכדעם ערשט — די אַנט־וויקלונג, די צעבלאָזונג, אין דער ליכט און וואַרימקייט פון דער עפנטלאַכער מיי־נונג. אַזוי לאַנג ווי ס'האָט זיך געהאַנדלט בלויז וועגן א געראַנק צו אָרגאַניזירן די שחיטה און ס'האָט זיך נאָך געפאַרערט אויסאַרבעטן א פּלאַן — האָב איך עס גע־רעכנט פאַר ניט ראַטזאַם צו שרייבן וועגן דעם אין דער צייטונג. איך האָב אָבער פאַרלאַנגט אַז דערוואַרטעט, אַז געוויסע וויַיטערדיקע שריט זאָלן אָנגענומען ווערן.

אויף דער זעלבער פאַרזאַמלונג, באַלד נאָך דעם וואָס די פאַרוואַלטער פון די שאַכטהייזער זיינען אַוועק, זיינען מיר, די פאַרטרעטער, פאַרבליבן אַן אומגע־רעדט די ווייַטערע שריט וואָס זיינען נו־מיק צו נעמען, ווערן אידיער וועלכער ניט איז פּלאַן וועט אַריינגיין אין קראַפט. אין פאַלגנדע פונקטן זיינען באַרירט גע־וואָרן :

1) א באַראַטונג מיט די אידישע האַל־סייַערס;

2) פאַרהאַנדלען מיט די אידישע קצבים;

3) דערוויַיזן א תאמיר, אין,

4) באַשטימען א פעאיקן סעקרעטאַר.

נאָך מער : איך האָב אונטערגעשטראָבן דעם פונקט, אַז קיינע געהאַלטן זאָלן ניט באַשטימט ווערן, ניט פאַר די שוחטים, ניט פאַר די רבנים, כ'זיי עס וועט קומען כל פעסטגעשטעלט ווערן ווייַטער געדיק עס וועט אַריינקומען פון דער געפאַלנער טאַקסע, נאָך א פּראָבע פון א פאַר מאָ־נאַטן.

איך ווייַדערהאָל : די פאַרזאַמלונג פון 28טן מאַי איז ניט געווען קיין אפיציעלע באַראַטונג פון באַפאָלמעכטיקטע פאַרטרע־טער און קיין זאַך איז דאָרט ניט אַנט־גילטיק באַשלאָסן געוואָרן. איך בין געוויס אַוועק פון דאָרט מיט דעם איינדרוק, אַז עס זיינען אַריינגעקומען אין קראַפט, איינשליסנדיק באַראַטונגען מיט די אידישע האַלסייַערס און מיט די קצבים. די דאָזיקע באַראַטונגען האָבן געראַרפט פאַרגרייט דעם באַן פאַר דער פאַרשטענדיקונג און פעסטשטעלן אייב דער פּלאַן איז בכלל דורכפירבאַר, און נאָכדעם וואָס א פּראָקטישער פּלאַן איז אויסגעאַרבעט געוואָרן האָט מען געזאָלט דער אַנגעלעגענהייט אַן אפיסר פון שטאָט פאַרשטייער וועלכע זאָלן דעם פּלאַן גוטהייסן און קורכפירן.

אַן פּלוצלונג הער איך, אַז די קצבים האָבן זיך אָרגאַניזירט און שיין דערקלערט מלחמה — אַרויסגענאָגען אין סטרייק...

ה. י. ווייַלדער

צען יאָר בית־יתומים אַרבעט

(שלוס פון זייַט 2)

איך פאַר אַנדערע, אַז אינזער שטרעבונג דאַרף זיין אַז אינזערע קינדער זאָלן אויס־וואַקסן אינטעלעקטועלע, ערנהאַפטיקע, עמאָציאָנעלע און ווייַלנס־קרעפטיקע מענ־שען; זייערע צוקונפטיקע קאַריערעס מוזן זיין אין אַנקלאַנג מיט זייערע איינגעבוי־רענע פעאיקייטן, וואָס איז די איינציקע גאַראַנטיע פאַר גליקזעליקייטן דער דער־פאָלג; מען מוז איינפלאַנצן אין די קינדער א זינען פאַר מאָראַל צו קאָנען פאַנאַנדער־קלייבן צווישן שלעכטס און גוטס זיי זאָלן קאָנען זיך אַריינגיין אויף די וועגן פון מענשן און לעבן; געזעלשאַפטלאַך דאַרפן זיי ווערן פאַרבאַרייטעט צו פאַרנעמען א בכבוד'יקן פּלאַץ אין דער קהלה וואו זיי וועט אויסקומען צו זיין; עפּיש, — מאַטי־ווירט פון די העכסטע אידעאַלן פון מענש־לאַכקייט, ווישר און גערעכטיקייט; צו פאַר־שטיין דעם וואָהבד פון הגר. קיינמאָל ניט צו פאַרגעסן אין ניט צו שעטען זיך, אַז זיי זעלבסט זיינען אמאָל געווען אין א נויט; צו העלפן און אויסשטרעקן א ברודערלאַ־כע האַנט צו יענע חויכע אידעאַלן, וועלכע זיינען די ירושה פון אינזער פאָלק אין מיזן, געטראָגן ווערן אין לעבן אין לעעבנס, נאַציאָנאַל אָנגעהערט און פאַר־בונדן זיין מיט דיי אידעאַלן פון זייער פאָלק, באַזעלט זיין פונ'ם פאָלקס שטרע־בונגען, באַפיגלט פון זיינע אידעאַלן און באַפרוכפערט פון זיינע דערגרייכונגען. זיך שטענדיק פילן אַלס ביין פון דעם ביין פון זייער פאָלק און פלייש פון זיין פלייש.

עס איז געווען. אַרום האַלבע נאַכט, ווען איך בין ביין עקק אריין אין אפיס און גע־פונען מיין באַריכט אין טעדמאַנס הענט, אַבער אַרעמענס אויגן זיינען געווען געווענ־דעט צום פאַפיר.

איך האָב אויף א רגע אריינגעקוקט אין די אויגן פון אַלע פאַראַמלטע דירעקטאָרן און האָב דאָרט געפונען אַן אָפּשפּיגלונג פון די בערענקען; אויסגעדריקט אין דעם ווייסן פאַפּיר אין די הענט פון פרעזידענט.

אין יענעם מאָמענט איז אָפּגעמעקט גע־וואָרן די מחיצה וואָס האָט אָפּגעטייַלט נאַרט פון סאוט, רייך פון אָרעם.

אין דער שטיקלייט פון נאַכט האָבן זיך צוויי און צוואַנציק הערצער צוזאַמענגע־נאָסן אין איינס, און א שטילע ניט אויס־גערעדטע שבועה האָט געשוועבט אין דער לופטן צו ווידמענען אַלע כחות פאַר דעם גליק פון אַלע קינדער וואָס וועלן זיך נוי־טיקן אין דער שוץ און ברויט פון דער דאָ־זיקער היים.

שמערנען
לייכט געהאַלפן !
ווי צו באַהאַנדלען קאַפּ־שמערצן נוראַלגיש א מיגרעם
ארעד אַפּאַראַטן א פאַרקילונג

TRADE MARK REG.
BAYER
ASPIRIN

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראַטארס,
פינאַנציעלע אגענטן
4טער פלאָר, יוניאָן טראַסט בילדינג — טעלעפאָן 26 892

FESS

מיר גאַראַנטירן צו באַהייצן יעדע סייז היים

זיי גרויס איז אייער הויז ? זעקס, אַכט, צען, צוועלף, פערצן רומס? אפשר איז עס גרעסער? קיין אונ־טערשייד, עס איז דאָ פעסס אויל באַהייצונג איינריכטונג וואָס וועט מאַכן א פערפעקטן דזשאָב פון באַהייצונג אין אייער היים. א פעסס וואָס וועט אייך געבן זיבעציק דעגרי זוני־ענלאַכע וואַרימקייט יעדע שעה פון טאָג. דער פריַיז איז מעסיק. און איר קאָנט קויפן אויף טערמינען. מאַכט אַן ערשטן אָפּצאָל און פאַרשפּרייט דעם באַלאַנס איבער א פעריאָד וואָס איז פּאַסיק פאַר אייך. אוועק מיט אומבאַקוועמלאַכקייט. שטעלט אריין א פעסס. טעלעפאָנירט. שרייבט אָדער קומט.

FESS OIL BURNERS OF CANADA LIMITED
Head Office: 101 Hanson Ave. Toronto
סייל און שאָורומס
272 FORT ST., WINNIPEG

FESS

אייער דילער
האָט עס —
אָדער ער קאָן עס
באַקומען
נעמט ניט אַן
קיין
סאַבסטיטוט

ערשטע אין קאַנאַדער סיילס ווייל עס איז דאָס ערשטע אין קוואַליטעט, ארבעט און ווערט.
20

MACDONALD'S
Fine Cut

דער פיינסטער טאַבאַק פאַר די יעניקע וואָס מאַכן זייערע אייגענע סיגאַרעטס

15¢

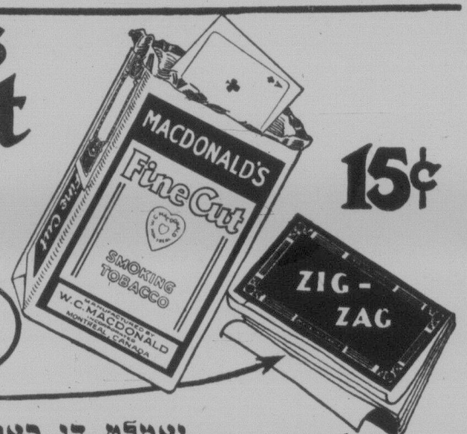

מיט יעדן פּעקל טאַבאַק
ZIG-ZAG
סיגאַרעטן פּאַפּיר פריי

זאַמלט די קאַרטן פּיקטשורס

279

"זאָל ער אַרויספאָרן וואו דאָס שיינע פאַנגט זיך אָן"

C·C·M·
Bicycles
מיט דעם אויסשליסלאַכן טריפּלעקס היינגער
פאַר די קידס — סי. סי. עם. בייסיקלס

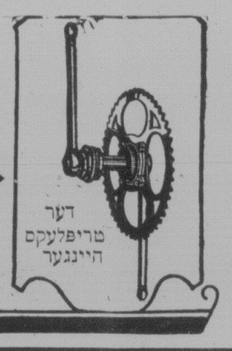

THE T. EATON Co LIMITED
WINNIPEG - CANADA
סי. סי עם. בייסיקלס
זיינען אויף דער אויסשטעלונג אין דעם ספּאָרטינג גודס סעקשאָן פון

סי. סי. עם. בייסיקלס — וועלאָסיפעדן — דזשאַיסייקלס

איצט אויף דער אויסשטעלונג

Ashdowns
CANADA'S FINEST HARDWARE

דריטער פלאָר
טעלעפאָן 235 846